

Helsinki 19.8.2024

kirjaamo.vm@gov.fi

Hanke VM099:00/2023

LÄÄKKEIDEN ALV-KOROTUS LISÄÄ POTILAIEN JA YHTEISKUNNAN KUSTANNUKSIA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arvonlisäverokantojen muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan useita nykyiseen 10 %:n alennettuun arvonlisäverokantaan kuuluvia hyödykkeitä kuten lääkkeet siirrettäisiin 1.1.2025 alkaen 14 %:n verokantaan.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ei ole huomioitu lääkkeiden erityistä roolia välttämättömyshyödykkeinä. Lääkehoidolla on merkittävä vaikutus ihmisten terveyteen sekä työ- ja toimintakykyyn ja näin laajemmin yhteiskuntaan. Vastaavasti tarpeellisen lääkehoidon käyttämättä jäämisellä voi olla yksilötasolla merkittäviä haitallisia seurauksia, jotka voivat johtaa muun muassa terveydenhuollon kustannusten kasvuun ja työkyvyn alenemiseen ja sen myötä tuottavuuden menetyksiin. Terve talous nojaa terveeseen väestöön.

Yli puolet suomalaisista hankkii vuosittain Kelan sairausvakuutuksesta korvaamia lääkevalmisteita. Kuten luonnoksessa todetaan, lääkkeiden arvonlisäveron korotuksen odotetaan siirtyvän reseptilääkkeiden hintoihin täysimääräisesti, sillä korvattavat reseptilääkkeet kuuluvat sekä tukku- että vähittäishintojen osalta hintasääntelyn piiriin. Lääkkeiden kohdalla myös kysyntäjousto on hyvin pientä johtuen niiden luonteesta välttämättömyshyödykkeinä. Potilas ei voi jättää lääkkeitä hankkimatta ilman haitallisia terveysvaikutuksia, jolloin potilaat voivat joutua tinkimään muusta kulutuksestaan lääkemenoista selvittääkseen.

Hallituksen esityksessä olisikin syytä avata tarkemmin arvonlisäverokannan muutoksen vaikutusta kuluttajille. Veronkorotuksen tuoma kustannusrasite jää tosiasiallisesti kokonaan Kelan kannettavaksi vain niissä tapauksissa, kun kyse on ylempään erityiskorvausluokkaan kuuluvasta, 100 % korvattavasta lääkevalmisteesta, tai potilaan vuosiomavastuu (626,94 euroa vuonna 2024) on täyttynyt.

Kaikissa muissa tapauksissa (peruskorvattavat tai alemman erityiskorvausluokkaan kuuluvat valmisteet ennen vuosiomavastuun täyttymistä, vuosittaisen alkuomavastuun piiriin jäävät lääkeostot sekä itsehoitolääkkeet) kuluttaja maksaa itse merkittävän osan lääkkeiden kustannuksista. Näin ollen arvonlisäveroluokan korotuksella on kuluttajien kannalta huomattava ja välitön vaikutus.

Kuten lausuttavana olevassa esityksessä todetaan, muutosten vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin suhteutettuna on merkittävin alemmissa tulokymmenyksissä. Suomessa pienituloisimmat maksavat terveystuloja ja lääkekuluja jo nyt paljon suhteessa kokonaiskulutukseensa, ja verotuksen muutos heikentää heidän tilannettaan entisestään.

Lääkkeiden osuus arvioidusta veroluokan muutoksen tuomasta verokertymän kokonaislisäyksestä on merkittävä, 106 miljoonaa euroa eli noin kolmasosa, jos samanaikaista valtion menojen kasvua ei huomioida. Valtion menojen kasvu huomioiden nettovaikutukseksi on arvioitu jäävän vain puolet tästä summasta, 53 miljoonaa euroa.

Päätös lääkkeiden siirtämisestä korkeampaan arvonlisäveroluokkaan merkitsee sen hyväksymistä, että yhteiskunnan lääkekustannukset tulevat muutoksen myötä kasvamaan merkittävästi. Valtion budjetissa tulee ehdottomasti huomioida vastaava menolisäys korottamalla sairausvakuutuksen lääkekorvauksiin varattua summaa vastaavasti vuodesta 2025 alkaen.

Lääketeollisuus ry

Anne-Mari Virolainen
toimitusjohtaja